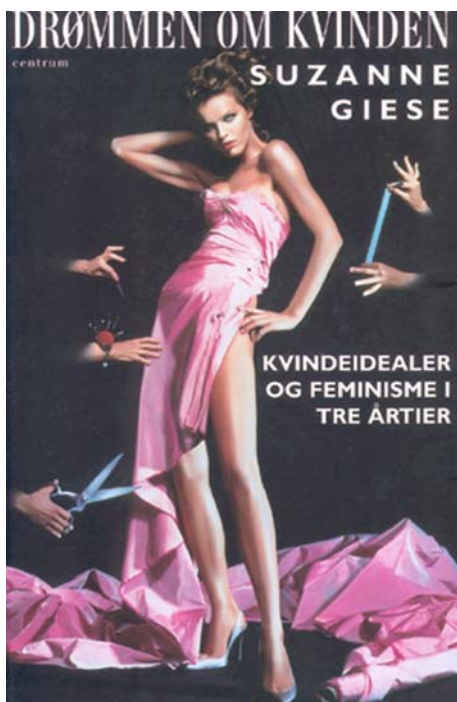

Drømme om kvinder

Suzanne Giese indfanger interessante, tidstypiske forestillinger om kvinder, men glemmer undervejs sit eget udgangspunkt

Suzanne Giese: Drømmen om kvinden – kvindeidealer og feminisme i tre årtier. Forlaget Centrum 2001. 347 s 299 kr.

Bogens omslag: Ida Balslev -Olesen.

Af Mette Henriksen

Kvindeligheden er vant til tilbagevendende advarsler om, at kvindeligheden er i fare, eller udsagn om, at kvindeligheden er i fare, eller udsagn om, at især karrierekvinder står i fare for at miste den. Men sagen er, at kvindelighed ikke er en selvfølge. Den skabes, formes og fornyer sig i én uendelighed, og først og fremmest diskuteres den hele tiden, fordi den er under evig forandring ligesom kvindernes sociale rolle. Med andre ord: kvindeligheden er en kulturel og social konstruktion.

Med disse ord som afsæt maler Suzanne Giese i *Drømmen om kvinden – Kvindeidealer og feminisme i tre årtier* et billede af varierende syn på kvinder og kvindefrigørelse fordelt på tre dekader.

Læseren føres fra et personligt indfanget nærbillede af 1970'ernes kvinde, som med det unisexede som ideal ønskede at demonstrere, at hun kunne det samme som mænd, og at hun ikke ville vurderes på køn eller ydre. Herfra går det videre med en indramning af 1980'ernes kvinde som en hårdtslående karrierekvind, som har integreret traditionelle maskuline træk i sin personlighed og udstråling. Endelig kommer et mere

distanceret shot af 1990'ernes kvinde som sexet karrierebombe og som moder.

Tidsreisen afsluttes med en tematisk behandling af den ændrede opfattelse af kærlighed og sex efter den seksuelle revolution og af moderskabet som kulturel konstruktion. Foranderligheden og det omskiftelige kommer til at stå som det gennemgående træk ved vore kulturelle forestillinger om kvindelighed og som tema for Suzanne Gieses fortælling.

I 1973 udgav hun debatbogen *Derfor kvindeskamp* og debuterede som skønlitterær forfatter i 1979 med *På andre tanker*. Med *Drømmen om kvinden* er Suzanne Giese vendt tilbage til debatbogsformen, og hun henter i vid udstrækning materiale fra det personligt levede liv som kvinde og som kvindesagsaktivist. Bogen lægger sig således i forlængelse af, hvad der er blevet kaldt en bølge af ny-feministiske udgivelser: *Fisseflokket*, *Nu er det nok – Så er det sagt* og *Fem@il*. Og Giese sender da også disses skribenter en tak for at have gjort det muligt igen at tale om køn, kvinder og feminisme.

Men i modsætning til de nævnte, nye feministiske debatbøger har *Drømmen om kvinden* desuden fagbogs karakter og giver gennem et væld af referencer til andre forfattere læseren en indføring i den danske feminisme fra 1970'erne og frem.

Tilbageslag

Suzanne Gieses hovedinspiration er Susan Faludis *Backlash* fra 1991, på dansk *Tilbageslag*, hvori Susan Faludi med en række eksempler fra bøger, film, tv, reklamer, mode og industri forsøger at demonstrere det tilbageslagsfænomen, som hun mener gør sig gældende i 1980'erne i den amerikanske kulturs normer for kønslig adfærd. Et tilbageslag, hvor der gribes tilbage til tidligere tiders kønsideal, og hvor kvinderne så at sige slås tilbage til intimsfæren.

Tilsvarende henter Suzanne Giese eksempler fra film, reklamer, mode, magasiner og aviser og forsøger dermed at udpege tilbageslagsfænomenet i dansk kontekst, en smule forsinket i forhold til den amerikanske udvikling. I hendes fremstilling ønskede den danske 70'er-kvinde den fuldstændige frigørelse fra normer for kvindelig adfærd ved at demonstrere, at hun kunne alle de ting, som hidtil havde været forbeholdt mænd. Det androgyn blev idealet. Bl.a. forsøgte moden at udslutte det kønsspecifikke, og kvinderne ønskede at forholde sig til deres egen seksualitet i stedet for at stille sig som objekt for mandens begær.

Med disse krav bevægede 70'er-kvinden sig fra den intime sfære ud i den offentlige. Hvilende på de nyvundne rettigheder fra 70'er-kvindens kamp bevægede 80'er-kvinden sig i stor stil ud på

arbejdsmarkedet. Kvindekampens mål opfattedes som nåede, og i stedet søgte 80'er-kvinden at finde en ny kvindelighed. Iført jakkesæt og blonde-bh udforskede hun sin kvindelige potens.

90'er-kvinden bevægede sig derimod tilbage til intimsfæren, hun dyrkede moderrollen, på hvis alter hun om nødvendigt måtte ofre karrieren, og søgte dermed tilbage til nogle mere traditionelle værdier for kvindelighed. Samtidig forsøgte hun at kompensere for sine landvindinger i den offentlige sfære ved at fremhæve sin seksualitet i sin fremtoning.

Denne bevægelse i kvindeopfattelsen fra 1970'erne til 1990'erne præsenterer Suzanne Giese som et markant tilbageslag for kvinderne, som i 90'erne hylde traditionelle mandlige værdinormer. Bevægelsen har således været: først to skridt frem og så lige lidt tilbage.

Billedet nuanceres

En sådan fremstilling rummer dog ret grove generaliseringer af tendenserne i tiden og af kønnene i tiden. Billedet kan dog næppe være så entydigt, og det har forfatteren også øje for:

...firsernes kvinde kom snarere til at udvikle sig ad to parallelle spor. Det er rigtigt, at hun fortsatte en søgen efter det kvindelige ved at vedkende sig kvindelighed, kropslighed og moderskab. Men samtidig idealiserede og efterstræbte firserkvinden på et endnu mere omfattende plan end i 70'erne mandlige normer og mandlig adfærd i valg af arbejde, i kærlighedslivet og i påklædningen.

Og kvinderne i 90'erne søger ikke blot tilbage til traditionelle kvindelige værdier som omsorg og det sexede, men ønsker også at være effektive og intelligente i overensstemmelse med mere traditionelle mandlige værdier. Billedet bliver således mere nuanceret:

I og med at kvinder har bevæget sig ud i alle dele af samfundet, mixes kønsrollerne på nye måder, og der leges mere end før med kønsidentitet og adfærd. Nye tider og nye adfærdsmønstre udvikler nye egenskaber: vi ser den voksende omsorg, mænd udvikler i samspil med deres børn og den aggressivitet, kvinder har udviklet for at klare sig i den virksomhedskultur, de nu skal fungere i. Alligevel overlever idealbilledet af den ikke-aggressive, blide, moderlige kvinde, og den aggressive, ufølsomme macho-mand. Det er tvetydigheder som dem, der er med til at gøre livet unødvendigt kompliceret for kvinder og mænd. Og det er stereotyper som medier og reklamer er slemme til at bruge kommercielt, tit med et stænk af noget nyt for at få stereotypen til at glide ned.

Tilbageslag eller fremgang?

For en læser, som har været ung og kvinde i 1990'erne, og som aggressivt springer i offensiven, når hun modtager kritik af de valg, hun træffer, er denne nuancering af billedet kærkommen. Hun, læseren, kunne som svar pege på et problem med tilbageslagstankegangen, nemlig at den lægger en normativ læsning ned over tendenserne i tiden. Der er således en klar forestilling om, hvad der er frem, og

hvad der er tilbage i udviklingen af kønsidentiteterne. Men når udgangspunktet er den sociale konstruktivisme, bliver en sådan normativ tilgang tvivlsom.

Hvor radikalt denne sociale konstruktivisme hos Suzanne Giese skal opfattes, er desuden en smule uklart. Flere steder kigger en naturlig mandlighed og en naturlig kvindelighed frem bag konstruktionerne:

Fra manden i hønsestriik i 70'erne til 90'ernes macho-sociopat er der til gengæld langt, så langt at vi må stille os tilfredse med at se dem begge to som tidstypiske konstruktioner og i stedet holde på den ægte vare. Manden, der stoler så meget på sine egne fornemmelser og har så meget styr på sig selv, at han ikke er til fals for uautentiske eller tidstypiske fantomer.

Drømmen om kvinden giver dog et godt udgangspunkt for netop at diskutere de forestillinger om køn, som vi bærer rundt på. Hvilke idealer vi kan tilslutte os, og hvilke vi tager afstand fra. Vi behøver langtfra at være enige på tværs af alder, køn, seksualitet, etnicitet, social status mv., men vi kan til en begyndelse gøre vore forestillinger bevidste, så vi har et sted - eller rettere et væld af steder - at diskutere ud fra. Og til dette formål kan *Drømmen om kvinden* være en glimrende igangsætter.

Mette Henriksen er stud. mag. i dansk og filosofi.